

SZERETET

HAVONKÉNT EGYSZER MEGJELENŐ
VALLÁSOS, REF. EGYHÁZI FOLYÓIRAT

A Hevesnagykunsági Ref. Egyházmegye hivatalos közlönye. Megjelenik Kisujszálláson. Szerkeszti és kiadja: Török Imre esperes. Előfizetési ára: egy évre helyben 2 pengő, vidéken 2 pengő 40 fillér. Egyes példány ára: 24 fillér.

XVI. évfolyam. — 10. szám.

Kisujszállás, 1927 október hó.

Üdvözetül a hevesnagykunsági református egyházmegye gyűlésező rendeihez!

1927. évi október hó 5-ére.

(Három új elemi iskolai épületünk ünnepélyes felavatása alkalmára.)

A Nagykunság kellős közepén, melyet a nagy költő: Arany János „kölestermő Nagykunság“-nak nevezett, de ma már igazában „búzatermő“, — itt terül el a szép magyar város, rendezett tanácsú: Kisujszállás. Nem nagy: 15.000 lakosa sincs. De mégis nagy abban, hogy mindig megértette, sőt megelőzte a kort, vezetőinek különösen a kultúrára vonatkozó alkotásaival. Az elemi iskolai tandíjat körülbelül 50 évvel ezelőtt — anyagi hátrányára bár! — eltörölte s ekép, amit böles miniszterek jóval később eszeltek ki, a népoktatást *ingyenessé* tette. Jutalma — persze! — ez áldozatos nagy cselekedetének meg is lett; míg más egyházközségek kaptak s kapnak u. n. tandíjkárpótlást, — Kisujszállás bizony egy garast se. Előbb meg, még az 1700-as évek elején valami gimnáziumfélét fundáltak áldozatos lelkű, buzgó indulatu nagy elődei e népnek, amely akkor még kicsi intézményből fejlődött ki a mai nagyszerű reálgimnázium, mely szép magas homlokát fennen mutatja a nagykunsági rónának, mostantól fogva pedig még boldogabb büszkeséggel, mert megnyertük a legmagasabb helyről jött engedélyt,

hogy ezentul „*Református Horthy-reálgimnázium*“-nak neveztessek. Iskola, iskolák, tanítás, tudomány, nevelés! — örökké e kérdések körül forgott népünk s vezetőinek lelke. Megalkottuk a polgári leányiskolát is, magunk. A város. A többit pedig alkotta és tartja szinte ereje feletti gondokkal az egyház.

Álmatlan éjszakáimon afölött tusakodom, hogy nem tulmerész, szinte magunk ellen való dolog volt-é, hogy apáink s magunk is, ennyit mertünk? Másutt állami iskolák, vagy nagyobb közösségek által fentartott intézmények vannak: itt mindent, mindent tart ez a 12—13.000 ember! Reálgimnáziumot 16 tanárral, tanítónk is van 22. Most meg mire szántuk rá magunkat? ?

A régi romladozó elemi iskolai épület helyett újat — nem is egyet, hanem hármat — emeletest, szépet, jót, célszerűt, nosza építsük meg. Tiszta — szent angyaloknak Mennország kell, szivünk-lelkünk drága kincseinek, életünk boldogító angyalainak, gyermekeinknek: palotát! — Villamfénye világítsa, viz csorogjon szép csövekben, — márvány legyen a lépcsője, terem mindenik szobája, fala vasbetonos, kemény,

hadd szóljon száz esztendőkre!!

Az épületek készen állanak. Bizony sok költségbe kerültek; de hát volt segítség is, meg aztán meg is éri a három szép ház, amibe kerültek. A jó állam is segített másfélmilliárd koronával (kétharmadrésze ennek segítség, egyharmada kölcsönféle); a város is, mely alkalmas időben támogatni szokta az ekklézsiát, megvette az öreg iskola helyét piactérnek, másfélmilliárdért ő is. Felvettünk aztán kölcsön valahonnan, 180.000 ropogós pengő-bankót... Ekkor szóltunk Voitka József budapesti építész-tanár uramnak, hogy rajzoljon ki egy pár nekünk való iskolatervet, aztán Ruttkay és Lajta építész uraimék nekünk szóltak, hogy ők meg felépítik, jó pénzért, még nem is igen nyernek rajta, tán egy fekete kávéra valót sem, — s hozzá még az Isten szent házát is rendbe teszik a dolog tetejébe... s diktum-faktum, deliberátum: megbontottuk az öreg iskolát (hej pedig »Arany ur« tanított volt benne a »sárkánykigyóról« 1833—34-ben. Szent idő!) — pengett a csákány, porzott az ős cement, makacskodtak a régi rakatásu keményebb téglák... aztán meg... mélyült az ásó, fundamentum kellett... aztán téglá téglára, gerenda gerendára... néhány hónap alatt — tavasz legkezdetétől ős kezdetére készen lett a három szép építmény, dicsőség értök a háromszor szent egy igaz Istennek! És köszönet minden jó léleknek, ki akár keze, akár lelke munkájával, akár jót akaró szive óhajtásával, imádságával hozzájárult a nagy cél megvalósításához!

Felavatjuk aztán most már az iskolákat október 5-ik napján, szerdán. Átadjuk őket a rendeltetésűknek. Október 6-ára tenni nem akartuk a szép

ünnepélyt, mert azon a napon minden esztendőben elszorul a szivünk, sir a lelkünk: nem leszünk itthon, Aradra repül bus szárnyon a képzeletünk s vissza-vissza az időben 78 hosszú esztendővel s ott szállong a marosparti mezőn és jajong: Damjanich, Damjanich, Lázár Vilmos, Kiss Ernő, Nagy Sándor, Desewffy, s ti mind-mind, keljete fel... Lépkedjete vissza nagy feltámadással az aradi várba... Vegyéte el, vegyéte vissza... Ti csont karjaitokkal, csont kezetekben honvéd kardotokkal verjete ki az oláht... Damjanich... Nagy Sándor... kik itt Szolnoknál jártatok, Kisujszálláson laktatok... Szólalj Kossuth Lajos, ki egykoron az Illésy-portán itt a piacunkon szóltál s lelkeket meg ráztál... Szakgassátok fel a lelkünket, mint szántóvető, vassal a barázdát, mert most nem termünk nagy cselekedeteket. Hadd teremjünk!

*

Október 5. Tehát iskola-avatás!

E napon lesz egyházmegyénk közgyűlése is. Egy skót főúr, az aberdini márkai, ködös-homályos Skóciában, most hároméve e szavakkal üdvözölte a világ minden tájékáról egybegyűlt vendégeiket: Ugy vártunk titeket, vendégeink, mint a napot (merthogy a nap azon az északi tájékon ritka madár!)... Mi is nagy örömmel és nagy szeretettel várjuk vendégeinket, nem nagyobbbal a skótok minket. Iskoláink ormán elébük lengenek a zászlóink, s »Vivát«-ot ver eléjük a szivünk! Legyenek áldottak köztünk, s mindenütt. Akkor és minden időben!

És legyenek áldottak az ujiskolák. Népművelés szép templomai. És akik oda tanítani, tanulni járnak. És aki jószemmel rájuk tekint, aki jó érzéssel csak rájuk gondol is: áldott legyen!

Az Egyetemes Konvent határozata szerint *ezentúl keresztszülők csak református vallásuak lehetnek.* A keresztszülőség nem csupán megtisztelő külső dísz, hanem kötelesség is jár vele. A keresztszülőnek fogadalmat kell tenni a keresztelés alkalmával, hogy keresztgyermeké református vallásban leendő neveltetéséről gondoskodni fog és arra felügyel. Már pedig ilyen fogadalmat csak attól kívánhatunk és csak az teheti ezt meg, aki református hitelveinket vallja, így más vallásuakat anyakönyvünkbe nem jegyezhetünk be keresztszülőkül.

Konferenciák.

Volt az idén ezerannyi, különösen Budapesten. Részt vettem ugyszólva valamennyin, amelyik t. i. egyházi vonatkozású volt; mert, ha a lelkészt nem, hát ugyan kit érdekel az egyház sorsa?

Hát mint ahogy mirajtunk csodálkoztak külföldön, mikor mi 3—4000 mértföldnyi távolságokba elmentünk tanácskozni, ugy csodálkoztam én most azokon, kik Amerikából, Angliából (különösen skótok voltak szép számmal, itt is volt egy pár a házamnál, igaz öröömre!) Fianországból, Litvániából, de még messzebb földekről is eljöttek Budapestre. Pl. azt hiszem, csak olvasva is, sokaknak feltűnt Atilla Pál finn lelkész neve, ki nevében is viseli az atyafiságot velünk magyarokkal. Kedves volt nagyon amellet, hogy értékes is: Webszter edinburgi lelkész szereplése, ki egykor 20 évig volt budapesti skót lelkész s nyelvünket pompásan beszéli. Ő mondta azt, szép magyarsággal, persze ugy megéljeneztek s megtapsoltuk, majd leszakadt a gyülesterem mennyezete, hogy:

Hiszek én is egy Istenben és egy isteni örök igazságban, s bár skót vagyok: hiszek Magyarország feltámadásában!

Egy másik skót meg, mikor Webszter ur magyarázta nekik, hogy mikor indul a vonat Debrecen felé, mikor Sárospatak felé, mikor Jugoszlávia, meg Erdély felé, meg, hogy aki erre vagy amarra akar menni, mikor keljen fel s mikor lóduljon ki a különböző állomásokhoz, felállt a mókás, de tiszta-érzésű skót, ki végtelenül megszerette a magyarokat s azt kérdezte:

Miszter Web'szter, hát az mikor keljen fel, aki örökre itt akar maradni Budapesten?

Szépek voltak és hatalmasok az istenitiszteletek. Én az angol istenitiszteleten vettem részt, Urasztalához is járultunk a kedves külföldiekkel vagy 1000-en, ha nem többen, a Kálvintéri református templomban.

Ravasz püspök hatalmas előadását a presbyteri tisztségről sohase felejttem el. Azt mondta, hogy nem irigyel egyetlen egyháztól se semmit. Sem a márványból-aranyból épített Szentpéter templomot Rómában, sem a nagy kiterjedésű püspöki, meg érseki földeket, sem az esztergomi primási kincstárat (melynek értékéből ki lehetne fizetni Magyarország minden adósságát. Láttam! Szerkesztő), mert van nekünk olyan kincsünk, mellyel amazok távolról sem érnek föl: ez a presbyteri rendszer! Ha Csonka-Magyarország ezernél valamivel több minden református gyülekezetében csak 10—10 igazi presbyter volna — mondá a püspök — de igaz presbyter: bibliát olvasó, családja körében imádkozó, tiszta életet élő, példát mutató, igazi előljáró, tizszer ezer tizezer ilyen presbyterrel az évig lehetne emelni a református anyaszentegyház erejét s a poklot ki lehetne bilenteni a sarkaiból. Igazi presbyterek legyenek hát anyaszentegyházunk presbyterei; mert a presbyter szó különben is azt jelenti: különb a többinél!

Szeretném még ide iktatni Szabó Imre budapesti lelkész nagyszerű tanítását is arról, hogy „Uj ugarba vessetek“. Arról tanított, hogy a gyermekek és ifjak szívébe idején kell beleplántálni az evangéliom tisztaságát. Mert amikor a fiu már cigarettázni kezd és spriccert iszik lebuajokban, a lány meg festi magát és a Színházi Ujságot bujja: akkor már késő és későbben még később minden evangélizálás. Tehát nevelés, nevelés; tanításnál is fontosabb!

Még csak egyet irok le, hogy én mit mondtam a külföldieknek. Péntek reggel volt, az a péntek reggel, mikor a lapokban nagybetűs sorokból olvastuk, hogy az „*Óld glóri av Amerika*“, így nevezték azt a repülőgépet, mely Amerikából indult Európa felé, hogy átrepülje az Oceánt „Amerika régi dicsősége“ — így fordítom nevét magyarra, — az oceánba esett s ott veszett 3—4 utasával együtt. Azt mondtam a külföldieknek: Nekünk magyaroknak is volt „régidicsőségünk“, de az 20 millió magyarral hullott bele az elveszés oceánjába.

Mi megkönnyezzük Amerika régi dicsőségét, azt a repülőgépet — mondám — s a tudomány 3—4 mártirját, kik elvesztek: ám van-e valaki Önök között, ki a mi régi dicsőségünk elvesztét megkönnyezi?

Egy nagynémet egyetemi tanár (Marburgból) azt felelte haragosan összeszorított ököllet, magyarok iránt való nagy szeretettel: „Majd kiemeljük mi a magyarok régi dicsőségét az oceánból!“

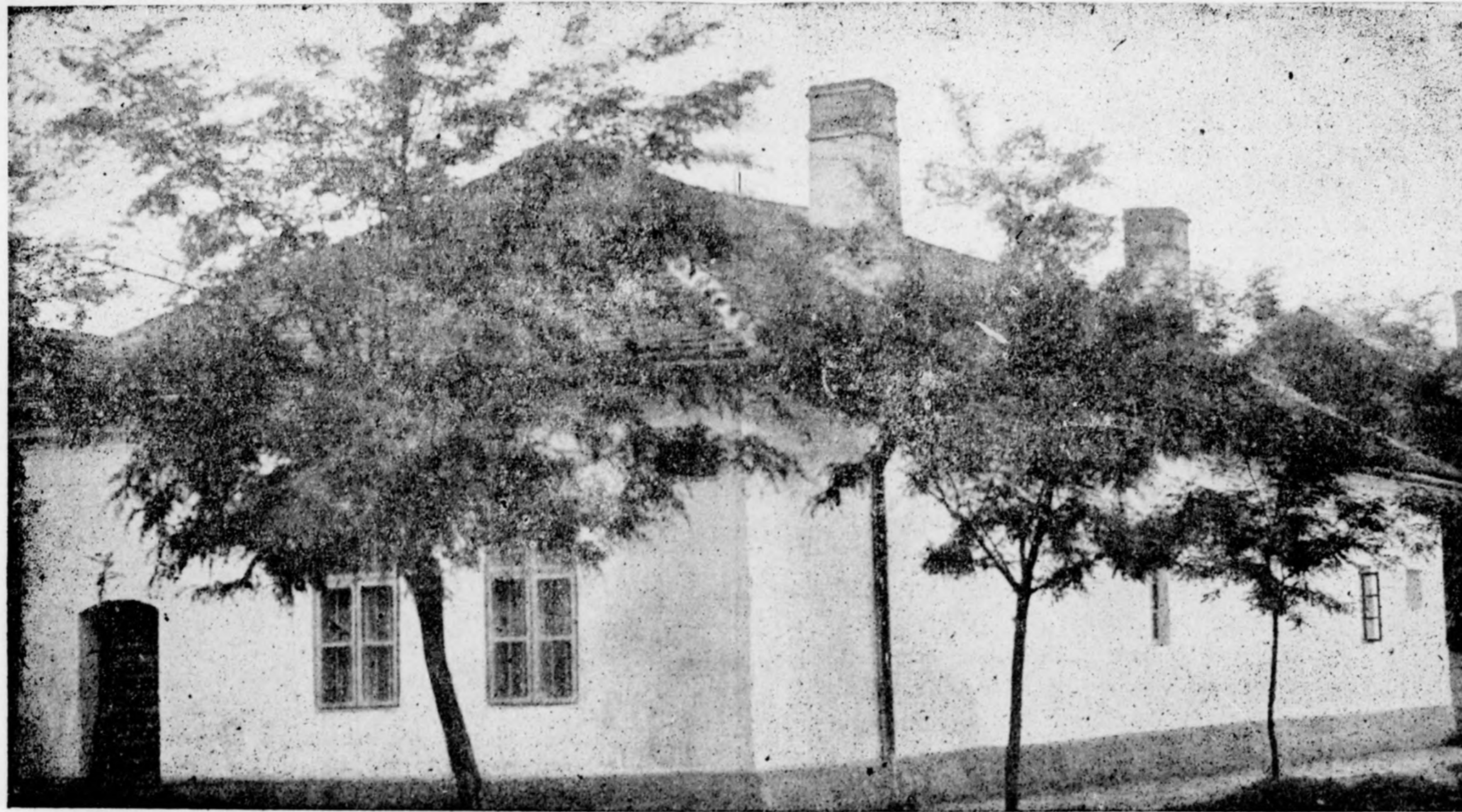
Ugy legyen!

A R É G I H Á Z.

Képét szép nagy ábrázolatban ime közreadjuk. Kisujszálláson, Arany János utca napnyugati sarkán állott; mostmár helyére oda építettük a központi leányiskolát A régi ház nevezetes ház. Dorka Illyés híres régi pap lakott benne, körülbelül 100 évvel ezelőtt. Bebekopogtatott ebbe a régiházba Török Pál uram a rektor, azután lelkész, később pesti pap s a dunamelléki egyházkerület nagynevű püspöke is. Régen volt biz' ez a bekopogtatás, az 1830-as évek végén. (1833 tavaszától — 1839 aug. 25-ig lakott Kisujszálláson Török Pál.) Én elhiszem, hogy szép lehetett látni is, mikor Dorka Illyés uram fogadta, betessékelte, szépen leültette Török Pált; — zsinóros papos atilla mindeniken. Gyönyörűség lett volna hallani, mikor a haza s a nemzeti litteratura nagy kérdéseiről szót váltottak együtt a „régiházban.“ De én százszor jobban vágnám csak elképzelni is, ha el tudnám, azt a pillanatot, amikor az a komolyarcu 17 éves ifju, az új précektor, kit Vásárhelyi Dániel tiszteletes segédlelkész uram, meg az akkori kuráter uram nagy Debrecenből hozának szép zörgös kunsági szekéren egy kis deszkaládával egyben

— mondok, mikor Arany János précektor ur szép illedelmesen bekopogott a régi ház golyaorr-kilincses ajtaján — és hallaszott belülről, hogy: „Szabad!“ — Vékony, ha-

lavány ifju ember, inkább szótalan, nagyon szerény. Istenem, mi minden volt pedig nagymagas homloka alatt. Mintha az egész arc egy homlok lett volna egészen. S az

alatt a homlok alatt, abban a lélekben ott volt egy egész tündérbirodalom. Száz leventék üzik a csodaszarvast, ijók perdül, nyilok repül, — zörög a va-

don, folyam vize csapkod; Atilla nagy király csodakarója forog; Szent László király hadibárdja pereg; Toldi nagy malomköve száll; Szibinyáni Jank térde alatt

ur“ — az ősi ház szobaajtaja előtt...

Ősi ház, te még láttad őt!
És megint megy valaki az ősi ház felé, csak hogy már akkor 1849 júliusát irták. Daliás szép férfi, tábornoki kalpagján tolla lebeg, oldalán hősi kardja csördül, sarkantyuja peng a csizmakérgen: Nagy Sándor József honvédtábornok, ott szállt meg abban az ősi házban. Abba a házba mikor belevágták a csákányt, a nagy mult emlékeinek egy ékes darabja omlott össze, enyészett el közülünk.

De hát az idő mindent elviszen... Az öreg házat... s minket is. — Idősb György Lajos volt kisujszállási lelkész, s azelőtt is oly sok kiváló lelkipásztor lakóhelye, a régi paróchia elmúlt, mint az álom s helyén felemelkedett mint álomvár: az új leányiskola, jelöl e szép gyülekezet újabb áldozatkészségének.

Legyen minden köve az új szép nagyiskolának, minden szó, amely falai közt elhangzik, dicsőségére az Istennek s erősödésére református Sionunknak! Mint ahogy dicsőségére volt Istennek s erősítésére Sionunknak az a régi ház és minden szó, mely abban elhangzott s minden szív, mely falai közt valaha dobbant.

liheg a vad farkas; Szondi apródjai sirva pengetik aranyos lantjukat... Egész világ, ősz drága idők, Irtisztól a Tiszáig... És ott áll az alázatos ifju preceptor, „Arany-

Egy szép könyv.

A címe ez: „Apróságok nagy meseországából.“ Református lelkész írta, a kunmádarasi „Tiszteletes bácsi“, Tóth János a neve, itt lesz a gvülésünkön is. Meséket ont az ő gazdag lelke; de ha elolvasod s gondolkozol rajtok, játszki kis meséken: valóságok, igazságok törnek ki azokból a lelked elébe. „Tiszteletes bácsi“ mikor házánál jártam, megengedte, hogy könyvéből közöljön egyet-mást a „Szeretet.“ Imé!

Az édes anya és fiai.

Egyszer volt, hol nem volt... Volt egyszer egy édesanya. Ott lakott a kanyargó Tisza partján. Palotájának gyémántból volt

a fala, aranyból az ajtója, ezüstből a teteje. A palota körül nagy kert volt, melyben rózsák nyilott, viola meg rezeda illatozott. A Tiszáról behallatszott a palotába a halászsok éneke. A kerten túl levő nagy pusztáról odáig világitott őszi estéken a pásztortűz; odahallatszott nyári napokon a pásztorok tilinkója, a pasirta éneke, a csikósok ostorpattogtatása s a gulya kolompja.

Ebben a tündérbirtokban, ebben a tündérszép palotában lakott az édesanya hét fiával. De az élete nem volt tündérboldogság. A gazdaságára irigy emberek gyakran megtámadták. Irigyelték tőle a gyémánt falú, aranyajtóju, ezüst-tetejű palotát, a virágos kertet, a nagy pusztát, a Tisza vizét, meg

a többi vagyonát. Mert nagyon gazdag volt ez az édesanya. A birtoka olyan nagy volt, mint egy ország. S termett minden, ami jó, ami szép. Hányszor rátörtek az irigy szomszédok, hogy megöljék, palotájának tetejét, falát szétszedjék, eldarabolják, kertjének virágait letépjék! De fiai megvédték mindig, minden támadás ellen...

Egyszer azonban az édesanyja elküldte maga mellől a fiait. Megnőttek, nagyok már. Ismerjék meg az egész birtokot, mely az övék lesz majd. Gazdálkodjanak rajta. Tegyék a nagybirtoknak minden darabját tündérbirtokká.

S a fiuk elmentek. Csak egy, a legnagyobb maradt az édesanyja mellett. Őreá ott-

hon volt szükség. Hogy felügyeljen a tündérbirtokára, művelje a pusztát, termeljen azon pirosszemű búzát s a pirosszemű búzából sült kalácsot küldözgessen a messzire ment testvéreknek.

Az eltávozott hat testvér a messze vidékeken idegen emberek közé került, akiknek más volt a szokásuk, más volt a nyelvük, beszédjük. Éz ottan megtanulták az idegen szokásokat, idegen beszédeket. Azt a nyelvet, melyen az édesanyjuk tanította őket imádkozni, elfelejtették. Elfelejtették azt is, hogy testvéreikkel valmikor gyermekkorukban együtt játszadoztak a Tisza partján, együtt szedtek virágot a tündérbirtokban s a pusztán, együtt tanultak dalolni a magasba

szálló pacsirtától. Lassanként meggyüölték egymást. Irigykedni kezdtek egymásra, mert azt hitte mind, hogy az édesanyjuk a másikat jobban szereti. Ha nagy ritkán hazamentek a tündérpalotába, úgy néztek egymásra, mint az ellenségek. Civakodtak, veszekedtek. Féltették egymástól édesanyjuk szeretetét, pedig az egyformán szerette mind a hét fiát. Soha nem szakasztott nagyobb kalácsot egyiknek, mint a másiknak.

Az irigy szomszédok, amikor meglátták, hogy a testvérek már nem is értik egymás beszédét, hogy ellenségei egymásnak, úgy gondolták, itt az alkalmas idő régi tervük beváltására. Gondolták, hogy most már nem fogják a fiuk megvédeni az édesanyját, könnyű lesz azt megölni, kincsét, gazdaságát elrabolni. A fiuk majd egymással fognak veszekedni akkor is. Arra számítottak, hogy majd mindegyik fiu a másiknak fogja mondani: „Védeld meg te. Tégedet jobban szeretted ugyanis.”

Ugy történt, ahogy a támadók gondolták.

Először ugyan a testvérek, mikor édesanyjuk jajkiáltását meghallották, segítségére siettek. Elfelejtették egymásiránti haragjukat. Védelmezték együtt a megtámadott édesanyját . . .

De egyszer csak a legnagyobb testvér elesett. Kardja eltörött. S kardjának letört darabja az ő saját fejét sebezte meg, attól elszédült.

A többiek mikor észrevették, hogy bátyjuk elesett, alkudozni kezdtek a támadókkal. „Ne bántsatok minket, mi sem bántunk titeket” — mondták nekik — „Segítünk mi is szétszedni a gyémánt falu, arany-ajtóju, ezüst tetejű palotát. Nektek adjuk a virágos kertet, a délibábos pusztát, édesanyánknak egész birodalmát. Megmutatjuk hol van a kincs. S leszünk testvérek, barátok. Az édesanyánk úgy sem szeret minket, csak a bátyánkat. Annak adta a fehér kalácsot, nekünk a fekete kenyérből is keveset adott. Már kis gyermekkorunkban is a bátyánknak jutott édesanyánk ölelése, csókja, mi csak verést kaptunk.”

A támadók ígérték a testvéreknek minden jót. Ígérték, hogy testvérekül fogadják őket. Aztán elraboltak mindent. A palotának tetejét, ajtóját, falát, a kertnek virágait. Elhajtották a puszta méneseit, gulyáit. Ellopták volna még a madárdalt is, ha tudták volna.

Felosztották a szép birtokot. Nem hagytak meg mást, csak a kipusztított kertet s a kipusztított rónát.

Az édesanyját, akit beteggé tett a küzdelem s a küzdelemben kapott sok ütés és a megsebesült legnagyobb fiát ott hagyták a pusztaföldön betegen, kifosztva. S aztán nagy örömmel, diadallal hazatértek s vitték magukkal a hat testvért . . .

Haj, de hamar megbánta a hat testvér, hogy bátyjuk megsebesülése után abbahagyták a küzdelmet s testvérekül szegődtek édesanyjuk megrablóihoz. Mert a rablók nem tartották meg, amit ígértek. Hazaérve, megkötözték őket s rabságba vetették. S nem-hogy testvériesen megosztották volna velük, amit, elraboltak, de még amijük volt, azt is elszedték. Most már csakugyan nem kaptak fehér kalácsot. Fekete kenyérből sem lakhattak jól. A rabló nem szokta megtartani, amit ígér. S még azonfelül édesanyjuk jajszavát, panasz-szavát is szüntelenül hallották. Elvitte azt hozzájuk a szálló szellő s a madár is. Ott a rabságban eszükbe jutott, hogy csakugyan szerette őket édesanyjuk, mint a bátyjukat. Hogy fájt az nekik, hogy nem lehetnek ott beteg anyjuk mellett, hogy ápolhatnák. Hogy szerették volna letépni a köteléket, a láncokat kezükről! Menni haza, odaborulni az édesanya lábához: „Édesanyánk, bocsásd meg, hogy elhagytunk tégedet, hogy nem védelmeztünk meg támadóid ellen. Bocsásd meg, hogy mi is ellened s a bátyánk ellen fordultunk. A rablók börtöne, korbácsütése megtanított rá, hogy egyedül csak te s bátyánk szerettetek minket és szerettek mostan is.” S tudták, hogy édesanyjuk is, bátyjuk is megbocsátana nekik s szeretettel ölelnék keblükre megint. Elfelejték, amit ellenük vétettek.

A nagyobbik fiu pedig azalatt ápolta, gyógyította édesanyját. A maga betegségével nem törődött, csak édesanyja gyógyuljon meg. S várta haza testvéreit. Tudta, hogy nem tudják a rablók maguk között tartani őket sem kaláccsal, sem korbáccsal. A haza-vágyás, az édesanyjai szeretet haza hozza őket. Áttöreti velük még a börtön falát is. Haza fognak jönni, mert az otthont a hazát elfelejteni nem lehet. Várta őket szeretettel megbocsátással. Az ő hazatérésük lesz édesanyjuknak a meggyógyulása . . .

Kedves Olvasóink! Ugy-e kitaláltok, hogy ki az az édesanya, akiről én ezt

a mesét nektek most elmondtam? A mi hazánk az. Mi magyarok vagyunk a legnagyobb fia. Kisebb testvéreink: a tót, oláh, szerb meg a többi nemzetiség, akikkel testvériesen megosztottuk mindenünket, a hazánk földjét is; akiket úgy szerettünk, mint a testvér szereti a testvért . . .

Amikor közös édesanyánk a hazánk védelmében a mi kezünkben eltörött a kard, minket magunkat megsebesített, elhagytak bennünket, gyilkosainkhoz pártoltak. Elámitották őket. A beteg édesanyának a hazának jajszava azonban elért már hozzájuk. Haza vágynak már is. És haza fognak jönni. Letépi magukról a köteléket, mikkel a rablók megkötözték őket. Mire ti felnőtök, akkorra hazajönnek. S hozzák magukkal, amit ellenségeink tőlünk elraboltak. Kárpát aranyát, ezüstjét, Erdély bérczeit, vizeit, a bánáti s bácskai rónát; kincses Kolozsvárt, Kassát, Pozsonyt, Temesvárt. Várjátok őket szeretettel. Fogadjátok őket majdan megbocsátással. Ha mi a tőlünk elpártolt, de hozzánk visszatérő testvéreinkkel testvér módra újra kezét fogunk, az lesz a mi édesanyánknak meggyógyulása, az lesz Magyarországnak fel-támadása.

A botránkozás kövei.

Egy fejedelem egyszer azon gondolatra jött, hogy egy nagy követ hengerget az ut közepére, hogy alattvalóit kipróbálja. Arra ment nemsokára egy kocsis, ez fejét csóválva tekintett a kőre, de kitért előle és tovább hajtott. Arra ment egy vándor és azt mondogatta magában: „Hm, hm, ugyancsak nagy bolond volt, aki ezt a követ ide hengerítette, bizony vele kellene elvitetni“, de azért ott hagyta és tovább ment.

Egy haza térő katona észre se vette azt, míg csak meg nem botlott benne, elszégyelte magát s talán azt morogta magában, hogy „bizony ezt be kellene jelenteni az őrmesternek“ felugrott és tovább sietett. Arra mentek még sokan, elhaladtak a kő mellett, bosszankodtak, panaszkodtak, de egyiknek se jutott eszébe a követ eltávolítani.

Ekkor a király összehívta szomszédait, maga lépett a kőhöz, eltolta azt és imé egy arannyal telt pénzes zacskó volt alatta és oda-tűzött cédulán e szavak álltak: „Annak, ki e követ elhengeríti.“ „Lássátok“, mondá „annyi-an elmentetek e kő mellett, panaszkodtatok,

morogtatok, de azért egyikteknek sem jutott eszébe e követ elhengeríteni, pedig mily jutalom várt reátok!“

Talán utatokban is van ilyen kő, kedves Testvéreim, ne hagyjátok ott, az imádság és türelem karja még a legnehezebb követ is el bírja távolítani! Szedjétek fel az én népem utjáról a botránkozást . . . hányjátok ki a köveket!“ — mondja Ézsaiás próféta.

Rothermere lord levele egy református lelkészhez.

(Nagy Károly, Makó.)

Nagytiszteletű Uram!

Mélyen meghatott az az üdvözlés, amelyet Önök nekem küldtek és mély benyomást tett reám az a teljes egység, amely az egész Magyarország vallásfelekezeti, politikai és társadalmi egyesületei között fennáll.

Nagyon boldog vagyok, hogy sikerült a civilizált világ véleményét és lelkiismeretét felébreszteni s reá irányítani a trianoni békekötés veszélyeire és igazságtalanságaira.

Nyugodtak lehetnek Önök afelől, hogy munkámat nem fogom abbahagyni mindaddig, amíg azt siker nem koronázza. Meg vagyok győződve, hogy Magyarország felszabadításának napja nincs messze.

Vagyok tisztelettel őszinte hive:

Rothermere.

Csongrádon hordják a hivek a téglát a templomépítéshez.

Néhány év előtt akció indult meg Csongrádon, hogy a legszegényebb nép által lakott városrészen templom épüljön. A gyűjtött pénz azonban csak az anyag árát fedezi szűkösen, míg a vásárolt téglá befuvarozására nincs fedezet. Hogy az építés meg ne akadjon, Urbán Mihály polgári iskolai hitoktató vette kezébe az ügyet és az ő felhívására a város társadalmának minden rétege lelkesen elhatározta, hogy a hét három napján: csütörtökön, pénteken és szombaton délután hordja a téglát a gyárból a templomhoz. A menetben egy két téglával a kezükben részt vesznek a hatóságok képviselői és a szegény nép mellett a város leggazdagabb és legtekintélyeseb-polgárai is.

Ha visszatekintek...

Ha visszatekintek
Elszàlt életemre;
Volt részem elégszer
Igaz szeretetbe;
De soha, senki ugy
Nem szeretett engem:
Ahogy te szeretél,
Napsugaras szívvel,
Édesanyám, lelkem!

Ha visszatekintek
Elszállt életemre:
Ugy születtem én is
Viszont-szeretetre.
Hálátlan máshoz
Soha nem is lettem,
Csak Neked maradtam
Örökös adósod:
Édesanyám lelkem!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

Szeretetteljes válasz baptista testvéreimnek.

Csopják atyámfiának, ki Budapestről szólta bele a mi dolgunkba, előbb viccesen akartam felelni, mint ő tréfálódzott, hogy így-ugy visszajönnek hozzánk, közénk: „református baptistáknak“. Viccelni én is tudok, ismer ez oldalról mindenki, de a vallást én nagyon komoly dolognak tartom. Halálosan komoly dolog ez, mert ettől függ földi boldogságunk s menyei üdvösségünk. Ezért a vallást s a vallásosságot nem is tartom mutogatni valónak, mint gyerek a játékszert, vagy boltos az auzlag cifraságait. És nem tartom persze a vallást olyannak sem, mint a korzózáshoz készülő lány a ruhát, hogy az egyiket leveti, a másikat felveszi. Ha ruha a vallás, akkor Nesszus-ing legyen, mely oda volt növe a Herkules testéhez, a teste is szakadt, vére is fakadt, mikor le akarta vetni.

Halálosan komoly dolog a vallás — mondom. Ezért haltak is meg ezrével is érte református elődeink 1572-ben pl., meg a gyásztized folyamán az 1600-as évek vége felé. Közületek, baptista atyafiak, halt-e már meg valaki hitéért s hányan?

Előrebocsátom még azt, hogy én hitvitát nem kezdek újra tivéletek. Én már azt megcselekedtem a múlt század utolsó évtizedében, tiszaroffi lelkész koromban. Irtam egy kis könyvecskét is az akkor még „Ujhitüek“-ről s nem régen ott járván Tiszaroffon espe-

resi körutamon: Tóth Ignác tisztes presbytiszter a gyűlésünkben kijelentette, hogy akkori munkálkodásommal, beszédeimmel s irásommal örökre lehetetlenítettem ott a baptizmus terjedését.

Munkálkodásom ott nem üldözés, kárhoytatás, gunyolás volt (mert ez utóbbi két-tőhöz ti jobban értetek), hanem a szeretet munkája. Elmentem hozzájuk, házukba, gyülekezésükbe, szoltam, világosítottam. Volt egy baptista atyafi, kinek kisgyermeké meghalt, kereszteletlenül, azt ugyszólva: a *ko-porsójában* könnyeimmel kereszteltem meg. Eltemettem, elsirattam. A másik atyafi szegény volt, gyűjtöttem számára, gyermekeit megruháztam. Nem zártam el előttük se házamat, se szívemet. Hozzájuk én, ők meg hozzám, szabadon járogattunk, beszélgettünk. Nem ellenségek, egymást világosító testvérek voltunk.

Én az leszek az itteni baptista testvérekhez is. Türelemmel és szeretettel tekintem őket, gondozom őket; utánuk megyek és keresem és várom őket... visszavárom.

Egy francia példaszó szerint: mindenki visszatér első indulatához, régi vágyához, régi boldogságához. Mindenki és minden. A fecske régi fészkére; a fellegekből alá hullott vízcsepp páráként újra felszáll; szülőföldjére viteti magát még halóporában is az öreg ember; Amerikából az ó-kantriba sir vissza a kivándorolt. Ezer példát tudnék ilyen mondani. Így kerül vissza sok hányattatás után első hitéhez is mindenki. Kerek a föld, ahonnan elindulunk nyugatnak, ugyanoda érkezünk vissza nagy idő múltán keletről. Földből lettünk, földé leszünk; Istentől jött lelkünk, oda is tér vissza.

Akármit tusakodtok, baptista atyafiak, az ősi, az elhagyott hithez visszahajlotok ti is. — Ha hivatalos eljárás szerint tán előbb nem is, de lelketekben, a halálos ágyon. De a jelek azt bizonyítják, hogy hivatalos eljárás szerint is. Egy tiszaparti lelkészársam héttagu családot vett vissza egyházunkba nemrégiben.

Én várok, remélek, nem haragszom.

Ugy tesztek mint Lukács ev. XV. részében olvassuk. A pásztor szeretetteljes aggodalommal megy utána elveszett juhának, s addig fárad, keresi, kutatja, míg megtalálja... s úgy örül neki! Meg az asszony, ki asztal alá gurult kis pénzét, a drakhmát keresgeti, sepreget-kotrogat, fáradozik sokáig, végre megtalálja s úgy örül, ki se lehet mondani.

Kereslek és várlak, reményem szerint meg is talállak még egyszer benneteket, mint visszatérteket. A más tartományba elbarangolt tékozló fiu is visszakerült.

*

Kisujszállási református hiveimet pedig arra kérem, hogy olvassák figyelmesen a múlt hónapi „Szeretet“-et. Meg ezt is!

És erősen álljanak hitünkben!